

RECENZJA

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani magister Karoliny Swiderskiej – Karlikowskiej pt. „Wpływ zastosowanych wkładek ortopedycznych na parametry statyczne i dynamiczne postawy ciała u osób z zespołem Mortona”.

Przedstawiona do recenzji praca liczy 87 stron, zawiera 15 tabel, 28 rycin oraz 81 pozycji cytowanej literatury. Układ pracy jest typowy, składa się z 8 rozdziałów, w tym Wstęp – 10 stron, Cel pracy i Pytania badawcze – 1 strona, Materiał i Metody – 7 stron, Wyniki – 27 stron, Dyskusja – 16 stron, Wnioski – 1 strona. Układ pracy jest zgodny z wytycznymi do przygotowania rozprawy doktorskiej Wydziału Fizjoterapii Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.

Tytuł pracy

Zespół Mortona jest jedną z wielu patologii stopy, jednak w literaturze istnieje niewiele wzmianek na temat sposobów jego leczenia. Istniejące doniesienia skupiają się głównie na problematyce płaskostopia czy palucha koślawego, również w aspekcie analizy chodu czy badań podoskopowych.

Poruszenie tematu oceny wpływu wkładek ortopedycznych na wybrane wskaźniki statyczne i dynamiczne ciała osób z zespołem Mortona jest pomysłem ciekawym i wnoszącym do istniejącej literatury zupełnie nowe wyniki. Sam tytuł pracy sformułowany jest poprawnie.

Wstęp

Ten rozdział został napisany jako jednolity tekst, bez wydzielonych podrozdziałów. Autorka omawia w nim epidemiologię opisywanej wady, podaje charakterystykę anatomiczną i biomechaniczną stopy Mortona oraz stopy prawidłowej, opisuje konsekwencje nieleczonej stopy greckiej oraz przytacza wyniki badań dotyczących stosowania wkładek ortopedycznych w innych schorzeniach stopy. Wstęp napisany jest dobrze, zwięźle i w całości dotyczy omawianego tematu, jednak Autorka nie ustrzega się pewnej niekonsekwencji, która polega na „przeskakiwaniu” pomiędzy charakterystyką stopy Mortona a stopą zdrową. Być może wydzielenie podrozdziałów na

przykładowo: wprowadzenie, charakterystyka anatomiczna i biomechaniczna stopy zdrowej, charakterystyka anatomiczna i biomechaniczna stopy Mortona oraz leczenie wad stóp za pomocą wkładek ortopedycznych, pozwoliłyby na uniknięcie zamieszania i zwiększyłyby czytelność tego rozdziału. W tej części pracy pojawia się też wiele akapitów, w których brakuje odwołań do literatury. Objętość „Wstępu” w stosunku do reszty pracy jest prawidłowa.

Cel pracy

Cel pracy został sformułowany prawidłowo, z rozszerzeniem uściślającym ramy czasowe badań i wskazującym dokładnie na oceniane parametry. Od tego miejsca w całej pracy powinien być stosowany już czas przeszły (a nie teraźniejszy jak pisze Autorka), gdyż zarówno sam projekt badawczy, jak i wszystkie prace związane z powstawianiem ocenianego opracowania zostały już zakończone.

Pytania badawcze

W tym rozdziale postawiono 3 pytania badawcze, które zostały sformułowane zgodnie z celem pracy. Sama struktura pytań, choć prawidłowa, jest jednak dość ogólna, co może spowodować trudność w formułowaniu odpowiedzi na nie czyli wniosków.

Material i metody

Ten rozdział składa się z 3 podrozdziałów, z których pierwszy stanowi opis materiału badawczego, drugi to opis metod badawczych, a trzeci zawiera opis zastosowanych w pracy metod statystycznych.

Badania przeprowadzono na grupie 45 osób, w tym 34 kobiet i 11 mężczyzn. Autorka podaje, iż do badań zgłosiło się 80 osób, nie podaje jednak dlaczego do projektu wybrano tylko nieco więcej niż połowę z nich. Taka informacja jest niezbędna, w przypadku, gdy projekt rozpoczyna większa grupa pacjentów niż go kończy. Pacjenci kwalifikowani do badań pochodzili z województwa zachodniopomorskiego i wszyscy zostali zrekrutowani w gabinetach komputerowej diagnostyki stóp. Przedstawiona charakterystyka grupy badanej jest prawidłowa, podobnie jak kryteria włączenia do badań, zaś kryteria wykluczenia powinny zostać uzupełnione, o być może oczywiste, ale jednak niezbędne punkty wynikające z kryteriów włączenia np. wiek powyżej 40 i poniżej 25 roku życia etc. Grupa badana została dobrana prawidłowo, brakuje natomiast grupy kontrolnej. W tym podrozdziale brakuje też informacji dotyczącej otrzymania zgody Komisji Bioetycznej na prowadzony projekt – jeżeli Autorka takiej zgody nie posiada, niniejsza praca nie powinna być podstawą do nadania tytułu doktora nauk o kulturze fizycznej.

Podrozdział drugi stanowi opis prowadzonych badań. Wszyscy pacjenci biorący udział w eksperymencie badawczym zostali poddani dwukrotnemu badaniu, polegającemu na wykonaniu analizy statycznej i dynamicznej na podobarografie i wykonaniu odbitki na plantokonturogramie. Dodatkowo dla każdego pacjenta zostały wykonane indywidualne wkładki do butów, które każdy badany miał za zadanie nosić przez okres 6 miesięcy. Badanie pierwsze wykonywane było przed wykonaniem wkładek, a badania drugie po zakończeniu ich stosowania. Cały podrozdział opisany jest prawidłowo, dobrze zilustrowany fotografiami własnymi, dobrane metody są adekwatne do stawianego celu, choć być może zastosowanie podoskopu w miejsce plantokonturogramu byłoby lepszym rozwiązaniem. Brakuje informacji gdzie były prowadzone badania, gdzie wykonywano wkładki dla pacjentów i w jaki sposób wyglądał prowadzony wywiad. Uściślenia wymaga określenie „wielokrotne przejście przez platformę MPS” - to znaczy ilokrotne, czy wszyscy pacjenci wykonywali tyle samo przejść czy być może chodzili po platformie przez taki sam czas? W opisie materiału podana jest charakterystyka morfologiczna pacjentów, jednak w metodzie brak opisu w jaki sposób zostały zebrane te dane. Szkoda również, że względu na dość długi czas obserwacji badanych osób (6 miesięcy), Autorka nie dołożyła badania kontrolnego w połowie tego czasu tzn. po 3 miesiącach, co nie było niezbędne, lecz dostarczyłoby dodatkowych informacji.

Ostatni podrozdział tej części pracy opisuje metody statystyczne jakimi Autorka posłużyła się w celu opracowania uzyskanych w trakcie badań danych. Ich dobór i opis nie budzi zastrzeżeń, brakuje tylko informacji na temat przyjętego poziomu istotności dla podanych testów.

Wyniki

Rozdział ten składa się z 3 podrozdziałów, a każdy podrozdział jest jeszcze dodatkowo rozbity na kolejne części. Podrozdział pierwszy opisuje parametry statyczne (rozkład nacisku stop na podłoże), podrozdział drugi prezentuje parametry stabilometryczne (stabilność postawy ciała), zaś podrozdział trzeci charakteryzuje parametry dynamiczne (siły nacisku, czas kontaktu stóp z podłożem podczas chodu). Zastosowany przez Autorkę układ tego rozdziału zwiększa przejrzystość prezentowanych danych i ułatwia odszukanie konkretnej wartości dotyczącej każdego wskaźnika. Tabele i ryciny są wyraźne, dobrze podkreślają opisywane wskaźniki i zależności między nimi, nie powielając treści zawartych w tekście. W mojej ocenie drobnej korekty wymagają tylko tytuły części drugich każdego podrozdziału, gdyż w obecnym brzmieniu sugerują powielenie treści z części pierwszych tychże podrozdziałów.

Dyskusja

Dyskusja prowadzona jest w kilku zakresach tematycznych, w dużej części związanych z tematem pracy. Wiele akapitów w tym rozdziale poświęconych jest dolegliwościom bólowym i jakości życia pacjentów ze stopą Mortona i innymi wadami stóp (również w kontekście leczenia wkładkami), jednak nie to było celem pracy Autorki, stąd ich zamieszczenie w dyskusji jest niepotrzebne. Co więcej w dyskusji pojawia się opis wpływu wkładek na dolegliwości bólowe w grupie badanych przez Autorkę osób (z podaniem średnich wartości skali VAS), jednak nigdzie w metodzie nie ma nawet wzmianki o tym, że dokonywano takiej oceny! Również w wynikach brakuje opracowania takich danych, skąd zatem takie informacje?

Cały rozdział napisany jest poprawną polszczyzną, gramatycznie i logicznie, jednak Autorka nie ustrzegła się lekkiego bałaganu. Po pierwsze część dyskusji prowadzona jest w systemie: badania innych autorów, potem wyniki badań własnych, a inna część w systemie odwrotnym. Wybrany przez Autorkę schemat dyskusji powinien być jednolity dla całego rozdziału i ułożony wg zasady pierwszeństwa dla wyników innych autorów w stosunku do wyników badań własnych. Dodatkowo w niektórych fragmentach tego rozdziału (np. str. 65) brakuje wyraźnego podkreślenia, które z omawianych wyników należą do badań własnych. Podobnie jak we wstępie w wielu akapitach dyskusji brakuje odniesień do literatury. Cały rozdział jest za długi – usunięcie fragmentów nie związanych z tematem pracy, poprawiłoby jego objętość i zwiększyło czytelność.

Wnioski

W pracy zawarto 3 wnioski, które są odpowiedziami na zadane pytania badawcze i wynikają z przeprowadzonych badań. Jednak pomimo nie budzącego zastrzeżeń języka, logiki i czytelności wniosków, są one za długie, co wynika ze zbyt ogólnie sformułowanych pytań badawczych. Wnioski to krótka, bardzo często jednozdaniowa odpowiedź na zadane pytania badawcze i aby móc je w taki sposób formułować, Autorka powinna uściślić swoje pytania badawcze. Prawdopodobnie zwiększyłaby się wówczas ilość i pytań i wniosków, jednak nie byłoby to błędem, a pozwoliłoby na skrócenie formy tych ostatnich.

Bibliografia

Do napisania ocenianej pracy wykorzystano 81 pozycji piśmienniczych, ułożonych alfabetycznie i ponumerowanych. Zakres omawianej bibliografii w pełni odpowiada tematowi podjętych badań. Znamienitą większość tych doniesień stanowią pozycje czasopiśmiennicze, głównie w języku angielskim, co świadczy o bardzo dobrym zapoznaniu się Autorki z problematyką leczenia wad stóp, a w tym i stopy Mortona.

Reasumując, pomimo uwag krytycznych, przedstawioną mi do recenzji pracę doktorską oceniam pozytywnie. Pragnę podkreślić, że Autorka wybrała temat dotychczas nie opracowany w literaturze, co znacząco podnosi wartość jej pracy, jak również wyniki tych badań pozwalają na wysunięcie wniosków o charakterze aplikacyjnym. Dlatego też stawiam Wysokiej Radzie Wydziału Fizjoterapii Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie Pani magister Karoliny Swiderskiej – Karlikowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Ametla bae